

Van Aartsen

in de toekomst dus overeenkomstig dit beleid en de staande praktijk blijven opstellen en gedragen. Dat geldt ook – dat is een rechtstreeks antwoord op de vraag van de heer Van Middelkoop – voor een maatregel die het Hof zou kunnen nemen op basis van paragraaf 48e van de Nederlandse pleitnota. Ik wijs de Kamer er overigens op dat de Nederlandse pleitnota op dat punt nogal afweek van datgene wat diverse andere medeprocespartners daarover hebben gezegd.

Mevrouw de voorzitter! Gegeven deze wat fundamentele benadering van de Nederlandse regering die staande praktijk is geweest, is mijn conclusie dat de motie-Van Bommel als overbodig moet worden beschouwd.

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter! Ik ben blij – ik had eigenlijk ook niets anders verwacht, gegeven de praktijk van de laatste jaren – dat de Nederlandse regering zich veel gelegen laat liggen aan en uitermate veel respect heeft voor uitspraken op dit punt van internationale instellingen. De aanleiding voor onze bijdrage is evenwel gelegen in het feit dat hier sprake is van een bijzondere omstandigheid. Dat is de omstandigheid dat met name de Nederlandse regering twijfelt aan de jurisdictie van het Internationaal Gerechtshof. En dat maakt dat deze procesgang een bijzondere is. Dat zal toch wel erkend worden door de Nederlandse regering?

Minister **Van Aartsen**: In wezen loopt de heer Van Bommel nu weer vooruit op datgene wat er zou kunnen gebeuren en wat uiteindelijk de voorlopige voorziening van de zijde van het Hof zal zijn. Het Hof zal echter eerst de vraag moeten beantwoorden of het zich wel bevoegd verklaart. Dat is overigens een vraag die ieder rechtcollege zich in de juridische praktijk moet stellen. Men moet zich de vraag stellen: zijn wij ontvankelijk, ja of neen? Het is volstrekt in het recht van de procespartijen om te pleiten dat de betrokken rechterlijke instantie niet bevoegd is. De Nederlandse regering – dat vind ik juist een uitdrukking van het belang dat wij aan het Hof achten – heeft gezegd: als u die horde hebt genomen en u zou als Hof zeggen dat u rechtsmacht hebt, denk dan – zie paragraaf 48e – aan een aantal mogelijkheden,

wanneer u tot een voorlopige voorziening komt. Dit week sterk af van de methodiek die door een aantal medeprocespartners is gevolgd. Dat geeft aan, hoezeer Nederland hecht aan dit college. Maar werkelijk waar: het zou een foute weg zijn om nu al een uitspraak als deze te doen. Het heeft geen zin: er is geen zinnig woord te zeggen over de uitspraak. Bovendien vraagt de motie van de Nederlandse regering iets wat in wezen de basis is van onze denklijn over het internationale recht. Dus nogmaals, de motie is een overbodige. Overigens ben ik het met de heer Van Middelkoop eens dat het goed zou zijn als ten principale over dit thema eens een uitspraak komt. Nogmaals, indien het Gerechtshof zegt: wij hebben wel rechtsmacht, dan is het duidelijk dat er ooit een uitspraak zal komen. Maar als ik de juridische procedures in het internationale recht beschouw, kan dat nog wel eens wat jaren duren.

De heer **Hoekema** (D66): Als de regering heeft betoogd – dat heeft zij in de nota – dat het Gerechtshof op dit punt, gezien de klacht van de Federale Republiek Joegoslavië, geen rechtsmacht zou moeten hebben, zou het dan niet de voorkeur verdienen dat bijvoorbeeld de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties een uitspraak van het Hof op dit punt vraagt? Immers, die zou dan wel gerechtigd zijn die vraag aan het Hof voor te leggen, waardoor de door collega Van Middelkoop en mij gewenste verduidelijking van de rechtsbasis van deze acties op een meer legitieme wijze tot stand kan worden gebracht.

Minister **Van Aartsen**: Zullen wij de zaken nu maar één voor één doen, en eerst op de uitspraak van het Gerechtshof wachten?

De **voorzitter**: Ik zie de minister van Defensie zwaaien. Hij zou toch moeten weten dat zwaaien altijd verkeerd begrepen kan worden!

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de **stemming over een motie**, ingediend tijdens het debat over **het rapport van de enquêtecommissie vliegkamp Bijlmermeer (26241, nr. 9) (debat met de commissie)**, te weten:
- de motie-Van Gijzel c.s. houdende de uitspraak dat de Kamer voldoende is voorbereid voor het debat met de regering (26241, nr. 16).

(Zie vergadering van heden.)

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

Met het aannemen van deze motie is naar mijn mening ook vastgesteld dat, conform de planning, de volgende week het debat met de regering zal plaatsvinden over het enquêterapport.

Aan de orde is de **stemming over een motie**, ingediend tijdens het debat n.a.v. een algemeen overleg over **Kosovo**, te weten:
- de motie-Van Bommel over het gebruik van geweld tegen Joegoslavië (22181, nr. 277).

(Zie vergadering van heden.)

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fractie van de SP voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

De vergadering wordt van 14.20 uur tot 15.00 uur geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het verslag van een algemeen overleg over privatisering van de Rijksacademie voor de Beeldende Kunst (26475)**.

De beraadslaging wordt geopend.

Mevrouw **Belinfante** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! Op 29 april werd in een algemeen overleg de verzelfstandiging van de Rijksacademie voor de beeldende kunst met de staatssecretaris besproken. Laat over één ding geen misverstand bestaan: de fractie van de PvdA is voor deze

Belinfante

verzelfstandiging en wil dan ook geen vertraging aanbrengen in dit verzelfstandigingsproject. Echter, in het algemeen overleg werd gevraagd zeker te stellen dat de status van de rijksacademie en die van het Rijksmuseum als verzelfstandigde instellingen dezelfde zouden zijn. Verder hechtte de fractie van de PvdA en andere fracties eraan dat de hoogleraarstitel van de onderwijzers, zoals dat in 1870 genoemd werd, van de rijksacademie gehandhaafd zou worden. In de schriftelijke beantwoording van die vragen werd het eerste punt wel opgehelderd, maar met betrekking tot de hoogleraarstitel was dat niet het geval. De huidige Wet hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek geeft een specifieke invulling aan de hoogleraarstitel. Op de rijksacademie echter heeft sinds 1870 die titel bestaan en tot nu toe heeft geen enkele wijziging in de Wet hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in de loop van meer dan 125 jaar daar iets aan veranderd, omdat die titel binnen de eigen wet van de rijksacademie was opgenomen. In het verzelfstandigingstraject zal geen eigen wet meer gemaakt worden voor de rijksacademie, maar zal een stichting worden opgericht.

De staatssecretaris heeft aangegeven dat er een overgangsregeling gemaakt zal worden voor de zittende hoogleraren. Dan moet er ook een oplossing te vinden zijn voor de langere termijn. Zo niet in een nieuw op te richten stichting, dan wel in een speciaal daarvoor gemaakte wet of eventuele andere mogelijkheden. Het argument dat deze hoogleraarstitel een ongewenste precedentwerking zou kunnen hebben, acht de fractie van de PvdA niet valide. Immers, geen enkele andere kunstinstelling in Nederland die nu aanspraak zou willen maken op die hoogleraarstitel, heeft diezelfde titel al meer dan 125 jaar gehad. De fracties van de PvdA, de VVD, D66, het CDA en GroenLinks willen daarom de volgende motie indienen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat de Raad voor cultuur in zijn advies "Een cultuur van verandering: Advies Cultuurnota

1997-2000" te kennen heeft gegeven eraan te hechten dat de Rijksacademie voor de beeldende kunst op hetzelfde niveau kan blijven functioneren en dat de verschillende functies die van oudsher met de rijksacademie verbonden zijn, worden gehandhaafd;

overwegende, dat de rijksacademie sinds 1870 de enige wettelijke erkende kunstenaarsopleiding voorziening is op postdocniveau met research fellowships, een structureel internationaal netwerk van deelnemers en een hoog aanzien binnen de nationale en internationale kunstwereld;

overwegende, dat aan instituten voor hoger internationaal onderwijs hoogleraren zijn verbonden die deze titel voeren op basis van een 0.0-aanstelling aan een reguliere universiteit;

vraagt de regering deze aanstellingswijze voor de Rijksacademie voor de beeldende kunst na privatisering mogelijk te maken, dan wel andere methodes daartoe aan te geven en de Kamer hierover nader te berichten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Belinfante, Lambrechts, Atsma, Nicolaï en Halsema.

Zij krijgt nr. 4 (26475).

Ik ben door de secretaris van de fractie van de PvdA erop gewezen dat zij dit beschouwt als een maidenspeech. Het spijt mij dat ik het niet als zodanig heb aangekondigd, maar gelukkig bent u niet geïnterrumpeerd, dus voldoet het er nog wel aan. Ik feliciteer u hartelijk.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De heer **Nicolaï** (VVD): Mevrouw de voorzitter! Ik begin met mevrouw Belinfante hartelijk te feliciteren. Het was al een bijzondere dag omdat wij op het punt staan een oude wet in te trekken, maar door de maidenspeech van mevrouw Belinfante is het een extra historische dag geworden.

De VVD-fractie is een groot voorstander van de stap die wordt

gezet door de Rijksacademie voor de beeldende kunst te verzelfstandigen. Onze enige algemene kritiek is dat dit ook tien jaar eerder had gemogen, maar dat zullen wij deze staatssecretaris zeker niet voorhouden. Wij vinden de opstelling van de staatssecretaris op een punt wel onbevredigend en dat betreft zijn brief van 17 mei over de mogelijkheden tot behoud van de hoogleraarstitel bij de rijksacademie. De staatssecretaris maakt zich er in deze brief wel erg gemakkelijk vanaf door te verwijzen naar algemene regels en opvattingen. Naar ons oordeel doet hij daarmee onvoldoende recht aan het bijzondere karakter van de rijksacademie, niet alleen aan de historische positie, maar ook aan de bijzondere positie die de academie vandaag de dag door haar niveau en internationaal prestige inneemt.

Wij hadden verwacht dat de staatssecretaris na de Kamerbrede oproep die tijdens het algemeen overleg is gedaan meer creativiteit aan de dag zou leggen om een oplossing te vinden dan blijkt uit zijn brief. Wij steunen daarom de motie die mevrouw Belinfante heeft ingediend. Wij doen hem verder de voor de hand liggende suggestie om ieder geval de mogelijkheid van een zogenaamde 0.0-aanstelling voor een hoogleraar te onderzoeken, mogelijk te maken en te bevorderen. Hierdoor kunnen, weliswaar via een U-bocht, toch hoogleraren werkzaam zijn bij de rijksacademie. Om er zeker van te zijn dat zijn creativiteit dit keer ook werkelijk tot uitdrukking en gelding zal worden gebracht, hopen wij dat de motie niet alleen naar de letter, maar ook naar de geest zal worden uitgevoerd.

De heer **Atsma** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Ook ik begin met mevrouw Belinfante geluk te wensen. Op haar verzoek vindt dit overleg plaats en men heeft dus een passende gelegenheid gevonden voor haar maidenspeech.

Mevrouw Belinfante heeft mede namens de CDA-fractie een motie ingediend. Wij hebben reeds in het algemeen overleg volmondig ja gezegd tegen de verzelfstandiging van de rijksacademie. Wij hebben wel een kanttekening geplaatst bij het verdwijnen van de titel van hoogleraar. Dat moet centraal staan in de discussie die wij vandaag

Mevrouw Lambrechts (D66)

voeren. De reactie van de staatssecretaris en de minister van Onderwijs op het breedgedragen verzoek van de vaste commissie stelt ons teleur. Bij ons rijst de vraag waarom de staatssecretaris nu ineens bang is voor precedentwerking terwijl daar de afgelopen 125 jaar kennelijk geen sprake van was. Wat heeft hem ertoe bewogen die veronderstelling nu op papier te zetten? Een aansluitende vraag is of hij de optie van een 0.0-aanstelling zoals die in de motie is verwoord, haalbaar acht. Zo niet, ziet hij dan nog andere mogelijkheden die kunnen worden onderzocht?

Ten slotte, vraag ik hem, in aansluiting op de heer Nicolaï en mevrouw Belinfante, of hij van plan is de motie naar de geest uit te voeren als zij wordt aangenomen.

□

Mevrouw **Lambrechts** (D66): Mevrouw de voorzitter! Ook ik feliciteer mevrouw Belinfante. De mededeling dat zij haar maidenspeech heeft gehouden, verbaasde ons zeer. Dit heeft vooral te maken met haar grote mate van zichtbaarheid in dit huis tot nu toe.

Voorzitter! De staatssecretaris geeft in zijn brief van 17 mei aan geen echte voorstander te zijn van handhaving van de hoogleraarstitel voor de rijksacademie. Hij zegt echter ook niet dat het onmogelijk is. Als

het wel mogelijk is, hecht ook mijn fractie aan het handhaven van deze titel. Er is wel degelijk reden om de Rijksacademie voor beeldende kunst op dit gebied een uitzonderingspositie te geven. Het is een bijzondere instelling met een bijzonder aanzien.

□

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Ik hoef niet het woord te voeren, want ik kan mij volledig aansluiten bij hetgeen mijn collega's hebben gezegd. Maar ik wil de kans niet voorbij laten gaan om mevrouw Belinfante namens mijn fractie te feliciteren.

□

Staatssecretaris **Van der Ploeg**: Voorzitter! Ik ben blij dat ik mevrouw Belinfante namens het kabinet mag feliciteren met haar maidenspeech. Ik wens haar veel succes.

Alle bijdragen gaan over de motie en over het belang van de hoogleraarstitel voor de rijksacademie na haar verzelfstandiging. Een hoogleraarstitel wordt gegeven op grond van excellente onderwijs- en onderzoeksprestaties, meestal aan universiteiten. Voor de rijksacademie is ooit een speciale faciliteit gecreëerd. Voor bestaande hoogleraren wordt een overgangsregeling

getroffen. De vraag is nu wat dit voor de toekomst betekent.

Uit de motie blijkt dat de indieners het belangrijk vinden om te streven naar het behoud van hoogleraren aan de rijksacademie na de overgangsregeling. Ik denk dat het van belang is om die mogelijkheid te onderzoeken. Wel wil ik erop wijzen dat dit niet de Wet op het hoger onderwijs mag doorkruisen. Een pikant, zij het niet onoverkomelijk, detail is bovendien dat een hoogleraar, in tegenstelling tot een universitair hoofddocent, het recht tot promoveren heeft. De rijksacademie heeft natuurlijk internationaal aanzien met haar postdoctorale opleidingen, maar ik geloof niet dat er veel promoties plaatsvinden. Juist dit promotierecht maakt het verschil uit tussen hoogleraar en universitair hoofddocent. Ik zal samen met minister Hermans gevolg geven aan de oproep van de Kamer om de mogelijkheid van een 0.0-aanstelling aan een reguliere universiteit – te denken valt aan de Universiteit van Amsterdam – te onderzoeken en te bekijken of dit ook na de privatisering mogelijk is. Ik wijs er wel op dat de overheid dit niet zomaar kan opleggen, omdat bij het wetenschappelijk onderwijs een zekere autonomie van de instellingen wordt nagestreefd. Op de mensen die ervoor in aanmerking komen, zal natuurlijk wel een kwaliteitstoets van de universiteit van toepassing zijn; ik kan niet een vrijbrief geven voor iedereen die daar toevallig werkt. Binnen die randvoorwaarden, en omdat bij de rijksacademie sprake is van een hoge kwaliteit en een nationale en internationale uitstraling, zeg ik toe dat ik samen met minister Hermans zal proberen om beide partijen bij elkaar te brengen om de mogelijkheid van een 0.0-aanstelling te bezien. Verheugd stem ik in met de nadruk die is gelegd op het belang van de voortgang van de verzelfstandiging. Ik hoop dat wij in die zin tot de stemming over het wetsvoorstel kunnen overgaan.

De heer **Atsma** (CDA): Neemt de staatssecretaris de strekking van de motie over, in die zin dat hij wil onderzoeken of het haalbaar is om de hoogleraarstitel te handhaven? In de motie wordt echter gevraagd om dit mogelijk te maken en daarmee gaat de motie dus verder. Ik neem aan dat hij dit laatste daadwerkelijk

Van der Ploeg

bedoelt en dat hij, gehoord de Kamer, vindt dat het mogelijk moet blijven om de hoogleraarstitel aan de rijksacademie te verbinden.

Staatssecretaris **Van der Ploeg**: Ik dank u voor deze kans op verduidelijking. Het is onze inzet dat de mogelijkheid wordt geschapen van een 0.0-aanstelling tussen universiteit en rijksacademie. U merkt op dat dit niet zozeer met de rijksacademie te maken heeft als wel met de personen die daar werkzaam zijn, omdat de toets van de kwaliteit van de universiteit doorstaan moet worden. Wij zullen het gesprek met de daarvoor in aanmerking komende universiteiten aangaan. Ik zal er alles aan doen om een positief resultaat te bewerkstelligen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, op een nader te bepalen tijdstip over de motie te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- de nota **Flexibele studiefinanciering "Een stelsel dat past" (26397)**, en van:
 - de motie-Rehwinkel over het omzetten van de eindgrens van 30 jaar in een aanvangsgrens tot en met het 25ste jaar (26397, nr. 3);
 - de motie-Rehwinkel over inzicht in de opbouw van de inkomsten van studenten (26397, nr. 4);
 - de motie-Eurlings over studiefinanciering na het 30ste jaar (26397, nr. 5);
 - de motie-Eurlings over flexibel in- en uitschrijven (26397, nr. 6);
 - de motie-Eurlings c.s. over de invloed van de hoogte van de beurs en het bijverdienen op de studieduur (26397, nr. 7);
 - de motie-Rabbae over studiefinanciering na het 30ste jaar (26397, nr. 8);
 - de motie-Rabbae over verhoging van het studentenbudget (26397, nr. 9);
 - de motie-Van Bommel over het effect van beperking van de studiefinanciering op de studiekeuze van VWO'ers (26397, nr. 10);

- de motie-Stellingwerf over gedeeltelijke kwijtschelding van studieschulden (26397, nr. 11).

(Zie notaoverleg van 26 april 1999.)

De beraadslaging wordt heropend.

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Voorzitter! In het notaoverleg van enige weken geleden heeft mijn fractie haar waardering uitgesproken voor het voorstel inzake de flexibele studiefinanciering. Punt van discussie was dat de flexibiliteit ophoudt als studenten de leeftijd van 30 jaar hebben bereikt. Ik heb in het overleg gemeend een brug te moeten slaan tussen de minister en de Kamer door het indienen van een motie. De minister was daarover enthousiast. Later hebben wij over deze materie een brief van hem gekregen en daarin lees ik tot mijn verbazing dat hij de motie, overigens zonder argumenten, afwijst. Ik kan naar zijn argumenten gissen, maar hij had een en ander in het overleg naar voren moeten brengen.

Voorzitter! Ik heb om heropening van de beraadslaging gevraagd voor het indienen van twee moties over de positie van studenten van 30 jaar en ouder aan universiteiten en hogescholen. De ene motie is erop gericht dat studenten die voor hun 30ste met een studie beginnen, tot hun 30ste krijgen waar zij recht op hebben aan gemengde studiefinanciering, en daarna voor twee, drie of vier jaar (afhankelijk van de jaren die zij nog missen) op z'n minst een lening krijgen, zodat zij niet abrupt hoeven te stoppen of in de problemen komen met het voortzetten van hun studie.

De tweede motie heeft te maken met het voornemen van de minister om de rijksbijdragen aan universiteiten en hogescholen ten behoeve van oudere studenten te stoppen. Volgens de minister moeten universiteiten en hogescholen maar hetgeen zij dan gaan missen, verdisconteren in de collegegelden. Voor deze studenten krijgen de collegegelden dan echter een vrijwel prohibitief karakter.

Ik wil dan ook graag proberen door middel van twee moties deze beide zaken te corrigeren.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat er groepen studenten bestaan die pas op latere leeftijd aan een studie beginnen;

overwegende, dat het belangrijk is dat ook oudere studenten een studie met succes voltooien;

overwegende, dat in dit verband de leeftijdsgrens van 30 jaar voor het recht op studiefinanciering aan de lage kant is;

verzoekt de regering het recht op studiefinanciering zo vorm te geven dat studenten die voor hun 30ste beginnen met hun studie, tot hun 30ste recht hebben op de hun toekomende gemengde studiefinanciering en vanaf hun 30ste recht hebben op maximaal vier jaar studielening,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Rabbae, Rehwinkel, Eurlings en Bakker. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 15 (26397).

Mevrouw **De Vries** (VVD): Voorzitter! Betekent deze motie dat oudere studenten boven de 30 die nog mogen lenen, ook recht hebben op een OV-jaarkaart?

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Zolang de OV-jaarkaart gekoppeld is aan de studiefinanciering, denk ik dat studenten daar tot hun 30ste jaar recht op hebben. Daarna hebben zij op z'n minst recht op een lening.

Mevrouw **De Vries** (VVD): Maar zit aan het mogen lenen ook het recht op een OV-jaarkaart gekoppeld? Dat zou betekenen dat mensen eventueel tot hun 34ste recht zouden hebben op een OV-jaarkaart. Is dat de bedoeling?

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Alles dat is gekoppeld aan de faciliteiten van de studielening, blijft ook in de door mij voorgestelde constructie gekoppeld.